

Larmet från svensk natur

2023-09-06

Optional[© Vestmanlands Läns Tidning] eller artikelförfattaren. Utgivare: Daniel Nordström. Databasens namn: Daniel Nordström / Vestmanlands Läns Tidning / retriever-info.com

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Klicka här för att läsa artikeln.

10 | **Natur**

VLT Onsdag 6 september 2023

Gul skunkkalla i ett dike utanför Laholm i Halland.

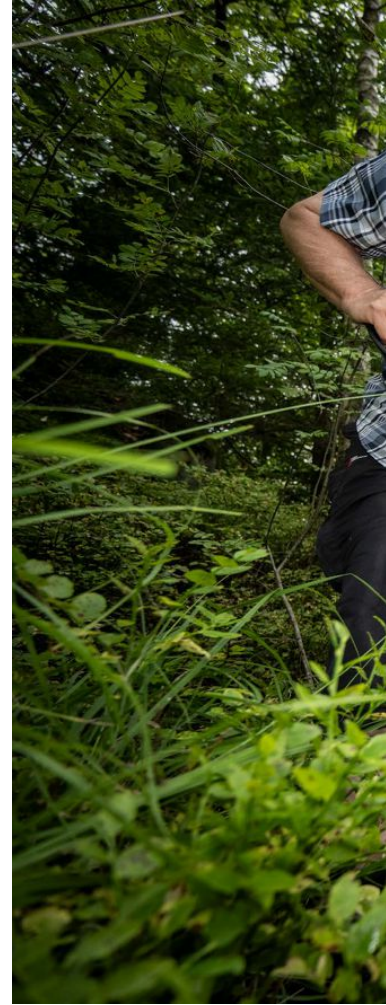
Jätteloka invid Benestads backar i Tomeilla kommun.

Kanadensiskt gullris, från början en importerad trädgårdsväxt, sprider sig och växer nu utmed vägarna i bland annat Halland.

Den härstammar från Sydafrika och ska egentligen inte vara i svensk natur. Den gula kotulan, som nu växer på strandängarna i Bunkeflostrand söder om Malmö, tränger undan inhemsk växtlighet.

Vägdiken, ängar och naturreservat. Invasiva växter frodas på flera håll efter sommaren. Samtidigt larmar länsstyrelser om att pengar för bekämpning sinar.

Nu tar privatpersoner saken i egna händer.

Larmet från svensk natur

NATUR Det hörs ett slurpande ljud när det slemmiga rotsystemet, likt en förväxt ruttan purjök, äntligen ger med sig nere vid vattenbrynet.

– Vi måste ända ner till rotträdarna, säger Lars-Erik Magnusson som är aktiv i både Hallands Botaniska Förening och Naturskydds-föreningen i södra Halland.

Han kämpar i flera minuter med spaden i geggan i en skog utanför Laholm. Ännu en gul skunkkalla är snart bekämpad.

– Vi försöker få nolltolerans här i Laholms kommun. Men i Halmstad och Fylleån finns ju tusentals, säger Magnusson. – Länsstyrelsen har påbörjat jobbet, men de får ju för lite medel från regeringen.

Lars-Erik Magnusson är tillsammans med föreningskollegan Margareta Lindgren, som även är ordförande för Miljöpartiet lokalt, en av flera som tagit saken i egna händer.

För fyra år sedan började de två gräva tillsammans. – Man ska ta dem när man upptäcker första plantan, förklarar Margareta Lindgren.

– Just i år har jag varit nere i ett reservat och grävt upp 17 skunkkallor själv. Min kompis här i trakten har grävt upp 200 plantor, inskjuter Lars-Erik Magnusson.

– Det är länsstyrelsen tacksam för.

Den gula skunkkallan är, likt många andra invasiva arter, från början en importerad trädgårds- och prydnadsväxt. Det är dessa som

nu löper amok i svensk natur.

Resultatet? Inhemsk växtlighet hotas. Om antalet växter på en plats minskar kan pollinerande insekter, som svensk matproduktion är beroende av, drabbas, konstaterar Cajza Eriksson. Hon står och blickar ut över dalgången Benestads reservat i sydöstra Skåne, två timmars körväg från Halland.

Eriksson samordnar arbetet mot invasiva arter vid Länsstyrelsens i Skåne. Så sent som förra sommaren grävde hon upp tusentals jättelokor nere i dalgången.

Det skedde manuellt med spade.

– Jättelokan började sprida sig upp i backarna, där vi har känslig flora som är skyddsvärd och rödlistad.

Skulle jätteloka fortsätta tränga upp här skulle det bli ett stort tapp för biologisk mångfald, berättar hon.

– Här har vi växter som inte finns någon annanstans i Sverige.

I år räckte pengarna bara till att plocka jättelokornas fröställningar just här.

Enbart jätteloka finns enligt Cajza Erikssons beräkningar på 2 000–3 000 ställen i Skåne. Men åtgärder likt de i Benestads backar är inte längre aktuella. I år har budgeten krympt med 2,5 miljoner kronor i Skåne, uppger hon.

– Det börjar tryta med resurserna nu. I år har jag varit anställd och så vi har en person på halvtid för de blöta arterna och en säsongsanställd som hjälpt mig. Samtidigt finns enligt

En blomställning kan ge hundratals nya plantor. Cajza Eriksson, samordnare för arbetet mot invasiva arter vid länsstyrelsens i Skåne, vid en jätteloka intill Benestads backar i Tomeilla.

länsstyrelsen 70–80 invasiva växter i Skåne som inte längre går att utrota. Visst har markägarna eget ansvar för en del av växterna, men långt ifrån alla tar det, enligt Cajza Eriksson. Och allt oftare ringer privatpersoner

till länsstyrelsen för att tipsa om främmande arter. – Men när allmänheten börjar uppmärksamma ett problem är vi nästan för sent på det.

Kritiken var skarp när regeringens budget presen-

Lars-Erik Magnusson, aktiv i Hallands Botaniska Förening och Naturskyddsföreningen i Södra Halland, gräver ofta upp den invasiva gula skunkkallan tillsammans med föreningskollegan Margareta Lindgren. FOTO: JOHAN NILSSON/TT

Mindre till bekämpning av invasiva arter

- Länsstyrelserna har tidigare, år 2022, fått medel för samordning (eget arbete) via 1:3-anslaget, som går ut via Naturvårdsverket.
- Till detta kommer medel för arbete i vatten (pengar från 1:11-anslaget som går via Havs- och vattenmyndigheten) för både åtgärder (i vatten) och samordning.
- Dessa medel var oförändrade i budgeten för 2023.
- Däremot har anslaget för åtgärder på land strukits helt. Det handlar om 55 miljoner under 2023.
- I Naturvårdsverkets prioritering av hela 1:3-anslaget ströks nämligen det bidraget till länsstyrelsen för åtgärder mot invasiva arter, då man istället valde att prioritera exempelvis skötsel av skyddad natur på grund av minskat anslag totalt.

KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

Förslag på nationell förteckning över invasiva arter

- Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (HaV) överlämnade i somras ett förslag på en nationell förteckning över invasiva främmande arter till regeringen.
- Man vill att arterna ska omfattas av motsvarande förbud som EU-listade arter.
- På listan finns 41 arter varav 12 är växter på land. Växter som föreslås är:
  - Blomsterlupin
  - Sandlupin
  - Parkslide
  - Hybridslide
  - Jätteslide
  - Vresros
  - Kaukasiskt fetblad
  - Sibiriskt fetblad
  - Kotula
  - Spårroxbär
  - Kanadensiskt gullris
  - Höstgullris

KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

EU-listade invasiva arter i Sverige

Invasiva främmande arter - djur och växter - som redan finns på EU:s lista och förkommer i svensk natur:

Bisam
Gudaträd
Gul skunkkalla
Gulbukig vatten-sköldpadda
Jättebalsamin
Jätteloka
Mårdhund
Sidenört
Signalkräfta
Smal vattenpest
Tromsölöka
Kinesisk ullhandskrabba

KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

Staffan Nilsson, aktiv i Lunds Botaniska Förening, fotografar vid den gula kotulan som växer på strandängarna i Bunkeflostrand söder om Malmö.

terades förra hösten. Naturvårdsverket uppger att man på grund av minskade anslag strök motsvarande 55 planerade miljoner kronor till landets länsstyrelser för åtgärder på land helt under 2023. Länsstyrelserna har

dock fått cirka 30 miljoner av regeringen för att samordna ett arbete, förklarar Claes Svedlindh, chef för Naturavdelningen på Naturvårdsverket.

- Det är absolut mindre pengar. Framför allt mindre

pengar till åtgärder, säger han till TT.

Och en minskad budget får så klart stor effekt.

- Det är olyckligt ur ett långsiktigt perspektiv. Det kan vara så att tidigare insatser blir bortkastade nu.

Flera länsstyrelser - från Norrbotten och Västra Götaland till Skåne - signalerar att man inte längre maktar med kampen mot invasiva arter.

I Norrbotten härjar jättebalsaminen, i söder tar gul skunkkalla över hela bäckraviner. På Öland börjar den lilla busken spårroxbär bli ett jätteproblem och längs med landets vägdiken vajar det kanadensiska gullriset som aldrig förr.

Nu har även en sydafrikansk knappliknande liten

blomma kallad kotula dykt upp.

- Kotulan håller på att ta över floran på en del havsstrandängar och konkurrerar ut andra växter, konstaterar Claes Svedlindh med oro i rösten.

Mycket riktigt - just nu lyser det fläckvis gult ute på den blötlagda strandängen i Bunkeflo utanför Malmö. Kotula, en näpen blomma som trivs i den blöta, saltstänkta kustremsan, ser verkligen oskyldig ut.

- Det kunde varit vackert, men eftersom man vet att den tränger undan annat blir man ledsen. Åren går, den får hållas, säger Staffan Nilsson som är engagerad i Lunds Botaniska förening.

Kotulan har funnits i landet i 20 år men här, längs med Öresundskusten, var det

först 2016 som den började dyka upp, berättar han och visar upp ett kotulabestånd.

- Här hade det verkligen funnits en möjlighet att försöka hålla den undan, men den har spridit sig.

Vad vill du säga till ansvarig minister?

- Det är så sorgligt att se att det inte går att få fram resurser för att med relativt enkla medel hålla undan invasiva arter.

Pengar kommer, lovar miljöminister Romina Pourmokhtari (L). Med start 2024 kommer 50 miljoner årligen att betalas ut fram till slutet av 2026, enligt ett färskt regeringsbeslut.

- Det här är 50 miljoner som är örönmärka för arbetet mot invasiva arter, säger hon. (TT)

Anna Karolina Eriksson